

הלכות רוצח ושמירת נפש פרק יא

א. מצות עשה לעשות אדם מעקה לגגו, שנאמר "ועשית מעקה לגגך" (דברים כב, ח): והוא, שיהיה בית דירה; אבל בית האוצרות ובית הבקר וכיוצא בהן, אינו זקוק לו. וכל בית שאין בו ארבע אמות על ארבע אמות, פטור מן המעקה.

ב. בית שלשני שתפין, חייב במעקה: שנאמר "כי-יפל הנפל ממנו" (דברים כב, ח), לא תלה אלא בנופל. אם כן למה נאמר "גגך" (שם) למעט בתי כנסיות ובתי מדרשות, לפי שאינן עשויים לדירה. היתה רשות הרבים גבוהה מגגו, אינו זקוק למעקה שנאמר "כי-יפל הנפל ממנו", לא לתוכו.

ג. גבה המעקה אין פחות מעשרה טפחים, כדי שלא יפל הנופל ממנו. וצריך להיות המחצה חזקה כדי שישען האדם עליה, ולא תפל. וכל המניח גגו בלא מעקה, בטל מצות עשה; ועבר על לא תעשה, שנאמר "ולא-תשים דמים בביתך" (דברים כב, ח). ואין לזקין על לאו זה, מפני שאין בו מעשה.

ד. אחד הגג ואחד כל דבר שיש בו סכנה וראוי שיכשול בו אדם וימות, כגון שהיתה לו באר או בור בחצרו בין שיש בהן מים בין שאין בהן מים חייב לעשות להן חליה גבוהה עשרה טפחים, או לעשות לה כסוי כדי שלא יפל בה אדם וימות.

ה. וכן כל מכשול שיש בו סכנת נפשות מצות עשה להסירו ולהשמר ממנו ולהזהר בדבר יפה יפה, שנאמר "השמר לך ושמר נפשך" (דברים ד, ט). ואם לא הסיר, והניח המכשולות המביאין לידי סכנה בטל מצות עשה, ועבר על "לא-תשים דמים" (דברים כב, ח).

ו. הרבה דברים אסרו חכמים מפני שיש בהם סכנת נפשות; וכל העובר עליהן ואמר הריני מספן בעצמי ומה לאחרים עלי בכך, או איני מקפיד על כך מכין אותו מפת מרדות.

ז. ואלו הן: לא יניח אדם פיו על הסילון המקלח מים וישתה, ולא ישתה בלילה מן הנהרות ומן האגמים, שמא יבלע עלוקה, והוא אינו רואה. ולא ישתה מים מגלים שמא שתה מהן נחש וכיוצא בו מזוחלי עפר, וישתה וימות.

ח. ואלו הן המשקין האסורין משום גלוי המים, והיין ואפלו מזוג, ואפלו התחיל להשתנות טעמו לחמץ, והחלב, והדבש, והציר; אבל שאר כל המשקין אין מקפידין על גלוין, שאין בעלי ארס שותין מהן. השום שנתרסק ואבטיח שנחתך, ונתגלה אסור; וכן כל כיוצא בזה.

ט. יין מבשל, אין בו משום גלוי; וכן יין תוסס, והוא היין משעת דריכתו עד שלושה ימים, ויין או מים או חלב שהיו חמין, כל זמן שההבל עולה מהן, וכן משקין שהיה המשקה יורד מלמעלה לתוכן טפה אחר טפה, והוא שיהיה טורד ויורד כל אלו אין בהן משום גלוי: שזוחלי עפר מתיראים מבעבוע המשקה ומן ההבל, ואין שותין ממנו.

י. מי כבשין, ומי שלקות, ומי תרמוסין אין בהן משום גלוי. מים ששרה בהן כבשין ושלקות ותרמוסין אם נשתנה טעמן, אין בהם משום גלוי; ואם אין בהם נותן טעם, אסורין. וכן מים שהדיח בהן פרישים, ודרמוסקין לחולה אסורין משום גלוי.

יא. יין שערב בו דברים חדין כפלפלין, או דברים מרים כאפסנתין עד שנשתנה טעמו אין בו משום גלוי; והוא הדין בשאר המשקין.

יב. כל המשקין האסורין משום גלוי שנתגלו, בין ביום בין בלילה אסורין; ואפלו היה בצדן אדם ישן, אין אימת ישן על הזוחלין. וכמה ישהו ויהיו אסורין כדי שיצא הרחש מתחת אזן כלי, וישתה ויחזר למקומו.

יג. שעור המים שיאסרו אם נתגלו, כדי שיהיה הסם נכר בהן ומזיק. אבל אם היו המים מרבין כדי שתאבד בהן המרה הרי אלו מתרין, בין בקרקעות בין בכלים. וכן הדין בשאר המשקין. מעין המושך כל שהוא, אין בו משום גלוי.

יד. לגין מגלה שהניחו בשדה תבה ומגדל, או בתיק שלו, או בבור, אפלו עמק מאה אמה, או במגדל גבוה מאה אמה, או בטרקלין מיפה ומסיד הרי זה אסור. בדרך את התבה או את המגדל, ואחר כך הניחו בו הרי זה מתר. ואם היה בהן נקב, אסור; כמה יהיה בנקב, כדי שתפנס בו אצבע קטנה שלקטן.

טו. חבית שנתגלתה אף על פי ששתו ממנה תשעה ולא מתו, לא ישתה עשירי: מעשה היה ואמרו ששתה עשירי ומת, מפני שארס הנחש שוקע למטה. ויש סם חמת זוחלי עפר שעולה וצופה למעלה, ויש סם שהיא נתלית באמצע המשקה; ולפיכך הכל אסור, ואפלו סננו במסננת. וכן אבטיח שנתגלה אף על פי שאכלו ממנו תשעה ולא מתו, לא יאכל עשירי.

טז. מים שנתגלו לא ישפכם לרשות הרבים, ולא ירביץ בהם את הבית, ולא יגבל בהן את הטיט, ולא ירחץ בהן פניו ידיו ורגליו, ולא ישקה מהן בהמה בין בהמת חברו בין בהמתו; אבל משקה אותן לחתול. עיסה שנלושה במים מגלין, אפלו היא שלתרומה תשרף; ואפלו נאפת, הרי הפת אסורה.

הלכות רוצח ושמירת נפש פרק יב

א. בהמה חיה או עוף שנשכן נחש וכיוצא בו, או שאכלו סם הממית האדם קדם שישתנה בגופו, הרי אלו אסורים משום סכנת נפשות. לפיכך בהמה חיה או עוף שנמצאו חתוכי רגלים אף על פי שהן מתרין משום טרפה הרי אלו אסורין משום סכנה, שמא אחד מזוחלי עפר נשכן: עד שיבדקו. כיצד בודקו, צולה אותן בתנור: אם לא נתחתך הבשר, ולא נשתנה משאר הצלי הרי אלו מתרין.

ב. וכן נקורי תאנים וענבים והקשואים והדלועין והאבטיחין והמלפפונות אפלו היו גדולים ביותר, בין תלושין בין מחברין, ואפלו היו בתוך הפלי כל שיש בו לחה ונמצא נשוף, אסור: שמא נחש וכיוצא בו נשכו. ואפלו ראה צפור או עכבר יושב ומנקר הרי אלו אסורין, שמא במקום נקב נקב.

ג. תאנה או ענב שנטל העקץ שלהן, אין בהם משום גלוי; לפיכך אוכל אדם תאנים וענבים בלילה, ואינו חושש. תאנה נקורה שיבשה ונעשת גרגרת, ותמרה נקורה שיבשה שתיהן מתרות.

ד. אסור לאדם לתן מעות או דינרים לתוך פיו: שְׁמָא יֵשׁ עֲלֵיהֶן רק יבֹשׁ שְׁלֹמְכִי שְׁחִין או מְצָרְעִין, או זֵיעָה שְׁכָל זֵיעַת הָאָדָם סֵם הַמּוֹת, חוץ מזֵיעַת הַפְּנִים. וכן לא יתן אדם פס ידו תחת שְׁחִיו שְׁמָא נָגַע בְּיָדוֹ בַּמְצָרַע או בְּסֵם רַע, שְׁהִידִים עֲסָקְנִיּוֹת. ולא יתן הַתְּבָשִׁיל תַּחַת הַמָּטָה, אֵף עַל פִּי שֶׁהוּא עוֹסֵק בְּסַעוּדָה, שְׁמָא יִפֹּל בּוֹ דָּבָר הַמְּזִיק, וְהוּא אֵינוֹ רוֹאֶהוּ.

ה. וכן לא ינעץ הספין בתוך האֲתֵרוֹג או בתוך הַצֶּנוֹן שְׁמָא יִפֹּל אָדָם עַל חֲדָה, וְיָמוּת. וכן אסור לאדם לעֲבֹר תַּחַת קִיר נָטוּי, או עַל גֶּשֶׁר רָעוּעַ, או לְהַכְנִס לַחֲרֻבָּה; וכן כָּל כְּיוּצָא בָּאלוּ מִשְׁאֵר הַסִּכָּנוֹת, אסור לעֲמֹד בְּמִקְוֵיָם.

ו. וכן אסור ליהודי להתיחד עם הגויים, מִפְּנֵי שֶׁהֵן חֲשׂוּדִים עַל שְׁפִיכוֹת דָּמִים. ולא יתְלוֹה עִמָּהֶן בְּדֶרֶךְ; פָּגַע בַּגּוֹי בְּדֶרֶךְ, מִחֲזִירוֹ לִימִינוֹ. הֵיוּ עוֹלִין בַּמַּעֲלָה או יוֹרְדִים בִּירִידָה לֹא יִהְיֶה יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה וְגוֹי לְמַעֲלָה, אֵלֹא יִשְׂרָאֵל לְמַעֲלָה וְגוֹי לְמַטָּה: שְׁמָא יִפֹּל עָלָיו לְהַמִּיתוֹ. וְאֵל יֵשֶׁח לְפָנָיו, שְׁמָא יִרְץ אֶת גִּלְגָּלָתוֹ. שְׂאֵלוֹ לְאִיִּן אֶתָּה הוֹלֵךְ יִרְחִיב לוֹ אֶת הַדֶּרֶךְ כְּדֶרֶךְ שֶׁהִרְחִיב יַעֲקֹב לַעֲשׂוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר "עַד אֲשֶׁר-אָבֹא אֶל-אֲדֹנִי, שְׁעִירָה" (בראשית לג, יד).

ז. אסור לקח רְפוּאָה מִן הַגּוֹי, אֵלֹא אִם כֵּן נִתְיָאֲשׁוּ מִמֶּנּוּ שְׂיַחֲיָה; וְאִסּוּר לְהַתְרַפְּאוֹת מִן הַמִּין, וְאֵף עַל פִּי שֶׁנִּתְיָאֲשׁוּ מִמֶּנּוּ שְׁמָא יִמָּשְׁכוּ אַחֲרָיו. וּמִתֵּר לְקַח רְפוּאָה מִן הַגּוֹיִים לְבִהְמָה, או לְמִכָּה שְׁבָנוֹף מִבְּחוּץ כְּגוֹן מְלַגְמָה וְרִטְיָה; וְאִם הִיתָה מִכָּה שְׁלִסְכָּנָה, אִסּוּר לְקַח מִמֶּנּוּ. וְכָל מִכָּה שְׁמַחֲלִלִין עָלֶיהָ אֶת הַשַּׁבָּת, אֵין מִתְרַפִּין בָּהֶן מֵהֵן. וּמִתֵּר לְשָׂאֵל לְר״פֵּא גּוֹי, וְיֹאמַר לוֹ סֵם פְּלוֹנִי יִפֹּה לָךְ וְכָךְ וְכָךְ תַּעֲשֶׂה; אֲבָל לֹא יִקַּח מִמֶּנּוּ.

ח. וְאִסּוּר לְהַסְתַּפֵּר מֵהֵן בְּרִשּׁוֹת הַיַּחֲדִיד, שְׁמָא יִהְרַגְנוּ. וְאִם הָיָה אָדָם חָשׁוּב מְתֵר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִתְיָרָא לְהַרְגוֹ; וְאִם דְּמָה לַגּוֹי שֶׁהוּא אָדָם חָשׁוּב, כְּדִי שִׁיפְחֹד מִמֶּנּוּ וְלֹא יִהְרַגְנוּ הָרִי זֶה מִתֵּר לְהַסְתַּפֵּר מִמֶּנּוּ.

ט. אסור לִמְכֹּר לַגּוֹיִים כָּל כְּלֵי הַמִּלְחָמָה, וְאֵין מִשְׁחִיזִין לָהֶם אֶת הַזִּין. וְאֵין מוֹכְרִין לָהֶן לֹא סִכִּין, וְלֹא קֶלְרִין, וְלֹא כְּבָלִים, וְלֹא שְׁלִשְׁלָאוֹת שְׁלִבְרִזֵל, וְלֹא עֲשָׂשׂוֹת שְׁלִבְרִזֵל הַנְּדוּאָה, וְלֹא דְבִים וְאַרְיֹת, וְלֹא כָּל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ נֶזֶק לְרַבִּים; אֲבָל מוֹכְרִין לָהֶן תְּרִיסִין, שְׂאִינֵן אֵלֹא לְהַגֵּן. וְכִשֵּׁם שֶׁאִסְרוּ לְמִכֹּר לַגּוֹי, כֵּךְ אִסְרוּ לְמִכֹּר לְיִשְׂרָאֵל שְׁמוּכָר לַגּוֹי. וּמִתֵּר לְמִכֹּר הַזִּין לַחֲבִיל שְׁלִבְנֵי הַמְּדִינָה, מִפְּנֵי שֶׁהֵן מְגַנִּין עַל יִשְׂרָאֵל.

י. כָּל שֶׁאִסּוּר לְמִכֹּר לַגּוֹי אִסּוּר לְמִכֹּרוֹ לְיִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא לְסָטִיס, מִפְּנֵי שֶׁנִּמְצָא מִחֲזֵק יָדֵי עוֹבֵר עֲבָרָה וּמִכְשִׁילוֹ. וְכֵן כָּל הַמְּכָשִׁיל עוֹר בְּדָבָר, וְהַשִּׂיאוֹ עֲצָה שְׂאִינָה הוֹגְנָת, או שְׁחֲזַק יָדֵי עוֹבְרֵי עֲבָרָה שֶׁהוּא עוֹר וְאֵינוֹ רוֹאֶה דֶּרֶךְ הָאֱמֶת מִפְּנֵי תַּאוֹת לְבֹ הָרִי זֶה עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה, שֶׁנֶּאֱמַר "וּלְפָנַי עוֹר, לֹא תִתֵּן מִכְשָׁל" (ויקרא יט, יד).

יא. הֵבֵא לְטַל מִמֶּךָ עֲצָה, תֵּן לוֹ עֲצָה הַהוֹגְנָת לוֹ. וְאִסּוּר לְהַשִּׂיא עֲצָה טוֹבָה לַגּוֹי, או לְעַבֵּד רָשָׁע. וְאִפְּלוֹ לְהַשִּׂיאוֹ עֲצָה שְׂיַעֲשֶׂה דְבַר מַצּוּה, וְהוּא עוֹמֵד בְּרָשָׁעוֹ אִסּוּר; וְלֹא נִתְנָסָה דְּנִיָּאל אֵלֹא עַל שֶׁהַשִּׂיא עֲצָה לְנְבוּכַדְנֶאצַּר לִתֵּן צִדְקָה, שֶׁנֶּאֱמַר "לָהֶן מִלְכָּא, מִלְכִּי יִשְׁפֹּר עֲלֶיךָ" (דניאל ד, כד).

הלכות רוצח ושמירת נפש פרק יג

א. מי שפגע בחברו בדרך, ובהמתו רובצת תחת משאה בין שהיה עליה משא הראוי לה, בין שהיה עליה יתר ממשאה הרי זה מצוה לפרק מעליה; וזו מצות עשה, שנאמר "עזב תעזב, עמו" (שמות כג, ה). ולא יפרק ויניחנו נבהל וילך, אלא יקים עמו ויחזור ויטען משאו עליה שנאמר "הקם תקים, עמו" (דברים כב, ד), זו מצות עשה אחרת. ואם הניחו נבהל, ולא פרק ולא טען בטל מצות עשה; ועבר על מצות לא תעשה, שנאמר "לא-תראה את-חמור אחיך" (שם).

ב. היה כוהן, והבהמה רובצת בבית הקברות אינו מטמא לה, כשם שאינו מטמא להשיב אבדה. וכן אם היה זקן שאין דרכו לטען ולפרק הואיל ואינה לפי כבודו, פטור.

ג. זה הכלל: כל שאלו היתה שלו, היה טוען ופורק הרי זה חייב לטען ולפרק בשלחברו. ואם היה חסיד ועושה לפניו משורת הדין אפלו היה הנשיא הגדול וראה בהמת חברו רובצת תחת משא שלתבן או קנים וכיוצא בהן, פורק וטוען עמו.

ד. פרק וטען, וחזרה ונפלה חייב לפרק ולטען פעם אחרת, אפלו מאה פעמים: שנאמר "עזב תעזב, עמו" (שמות כג, ה), "הקם תקים" (דברים כב, ד). לפיכך צריך לאדדה עמו עד פרסה, אלא אם כן אמר לו בעל המשא איני צריך לך.

ה. מאימתי יתחייב לפרק ולטען עמו: משיראהו ראייה שהיא כפגיעה שהרי נאמר "כי-תראה" (שמות כג, ה), ונאמר "כי תפגע" (שמות כג, ד). וכמה: שיערו חכמים משיהיה ביניהם מאתים ושש וששים אמה ושני שלישי אמה, שהוא אחד משבעה ומחצה במיל; היה רחוק ממנו יתר מזה, אינו זקוק לו.

ו. מצוה מן התורה לפרק עמו, בחנם. אבל לטען עליו, הרי זו מצוה ונוטל שכרו; וכן בשעה שמדדה עמו עד פרסה, יש לו שכר.

ז. מצא בהמת חברו רבוצה אף על פי שאין הבעלים עמה, מצוה לפרק מעליה ולטען עליה: שנאמר "עזב תעזב" (שמות כג, ה), "הקם תקים" (דברים כב, ד) מפל מקום. אם כן למה נאמר "עמו" (שמות כג, ה; דברים כב, ד): שאם היה בעל הבהמה עמה, והלך וישב לו ואמר לזה שפגע בו הואיל ועליך מצוה, אם רצית לפרק לבדך, פרק הרי זה פטור, שנאמר "עמו". ואם היה בעל הבהמה זקן או חולה, חייב לפרק ולטען לבדו.

ח. בהמת הגוי והמשא שלישראל אם היה הגוי מחמר אחר בהמתו, אינו זקוק לה; ואם לאו, חייב לפרק ולטען, משום צער ישראל. וכן אם היתה הבהמה שלישראל, והמשאוי שלגוי חייב לפרק ולטען, משום צער ישראל. אבל בהמת הגוי ומשאו אינו חייב להטפל בהן, אלא משום איבה.

ט. חמרים שרגליו שלאחד מהן רעועות אין חבריו רשאים להקדים, ולעבר מעליו; נפל האיש, רשאים לעבר מעליו.

י. היה אחד טעון ואחד רוכב, ודחקן הדרך מעבירין את הרוכב מפני הטעון. אחד טעון ואחד ריקן, מעבירין את הריקן מפני הטעון. אחד רוכב ואחד ריקן, מעבירין את הריקן מפני

הָרוֹכֵב. שְׁנִיָּהֶן טְעוּנִין, שְׁנִיָּהֶן רוֹכְבִּין, שְׁנִיָּהֶן רִיקָנִין עוֹשִׂין פְּשָׁרָה בִּינִיָּהֶן.

יא. וְכֵן שְׁתֵּי סְפִינּוֹת שֶׁהֵיוּ עוֹבְרוֹת בַּנֶּהָר, וּפּוֹגְעוֹת זֶה בְּזֶה אִם עוֹבְרוֹת שְׁתֵּיָּהֶן בְּבֵת אַחַת, טוֹבְעוֹת; וְאִם עָבְרוּ זֶה אַחֵר זֶה, עוֹבְרוֹת. וְכֵן שְׁנֵי גַמְלִים שֶׁהֵיוּ עוֹלִים בְּמַעֲלָה גְבוּהָה, וּפִגְעוּ זֶה בְּזֶה אִם עָבְרוּ שְׁנֵיָּהֶן בְּבֵת אַחַת, נוֹפְלִין; וְאִם עָבְרוּ זֶה אַחֵר זֶה, עוֹלִין. בִּיצַד הֵן עוֹשִׂין: טְעוּנָה וּשְׂאִינָה טְעוּנָה, תִּדְחָה שְׂאִינָה טְעוּנָה מִפְּנֵי הַטְּעוּנָה; קְרוּבָה וְרַחוּקָה, תִּדְחָה קְרוּבָה מִפְּנֵי שְׂאִינָה קְרוּבָה. שְׁתֵּיָּהֶן רַחוּקוֹת, שְׁתֵּיָּהֶן קְרוּבוֹת, שְׁתֵּיָּהֶן טְעוּנוֹת הוֹאִיל וְכָלֵן בְּדַחַק אַחֵד, הֵטֵל פְּשָׁרָה בִּינִיָּהֶן וְהֵן מַעֲלוֹת שָׂכָר זֶה לָזֶה. וּבְזֶה וְכִיּוֹצֵא בּוֹ נֹאמֵר "בְּצִדְקָה, תִּשְׁפֹּט עַמִּיתְךָ" (ויקרא יט, טו).

יב. הַפּוֹגֵעַ בְּשָׁנִים אֶחָד רוֹבֵץ תַּחַת מִשְׁאוֹ, וְאַחַד פָּרַק מֵעֲלָיו וְלֹא מָצָא מִי שְׂיִטְעֵן עִמּוֹ מִצּוּהָ לְפָרַק בַּתַּחֲלָה מִשּׁוּם צַעַר בְּעָלֵי חַיִּים, וְאַחֵר כִּךְ טוֹעֵן. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּשֶׁהֵיוּ שְׁנֵיָּהֶם שׁוֹנָאִים אוֹ שְׁנֵיָּהֶן אוֹהֲבִים; אֲבָל אִם הָיָה אֶחָד שׁוֹנָא, וְאַחַד אוֹהֵב מִצּוּהָ לְטַעֵן עִם הַשׁוֹנָא תַּחֲלָה, כְּדֵי לַכּוֹף אֶת יָצְרוֹ הָרַע.

יג. הַ"שׁוֹנָא" (ראה שמות כג, ה) שֶׁנֹּאמֵר בַּתּוֹרָה הוּא מִיִּשְׂרָאֵל, לֹא מֵאֲמוֹת הָעוֹלָם. וְהֵיכָן יִהְיֶה לְיִשְׂרָאֵל שׁוֹנָא מִיִּשְׂרָאֵל, וְהַפְּתוּב אוֹמֵר "לֹא-תִשָּׁנָא אֶת-אֲחִיךָ, בְּלִבְבְּךָ" (ויקרא יט, יז): אָמְרוּ חֲכָמִים, כְּגוֹן שֶׁרָאָהוּ לְבַדּוֹ שֶׁעָבַר עֲבָרָה, וְהַתָּרָה בּוֹ וְלֹא חֲזַר הָרִי זֶה מִצּוּהָ לְשָׁנְאוֹ, עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה וַיַּחֲזֹר מִרְשָׁעוֹ. וְאִף עַל פִּי שְׁעִדִּין לֹא עָשָׂה תְּשׁוּבָה אִם מִצָּאוֹ נִבְהַל בְּמִשְׁאוֹ מִצּוּהָ לְפָרַק וְלְטַעֵן עִמּוֹ, וְלֹא יִנִּיחֵנוּ נוֹטָה לָמוֹת: שְׁמָא יִשְׁתַּחֲוֶה בְּשִׁבְלֵי מְמוֹנּוֹ, וַיָּבֹא לִידֵי סַכָּנָה; וְהַתּוֹרָה הַקְּפִידָה עַל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל, בֵּין רָשָׁעִים בֵּין צַדִּיקִים, מֵאַחֵר שֶׁהֵם נִלְוִים אֶל ה' וּמֵאֲמִינִים בְּעִיקַר הַדַּת, שֶׁנֹּאמֵר "אֲמַר אֱלֹהֵיָם חִי-אֲנִי נָאִם ה' אֱלֹהִים, אִם-אֶחָפֶץ בָּמוֹת הָרָשָׁע, כִּי אִם-בְּשׁוֹב רָשָׁע מִדְּרָכּוֹ, וַיַּחֲוֶה" (ראה יחזקאל לג, יא).

ברוך רַחֲמָנָא דְּסִיעֵן. נִגְמַר סֵפֶר אֶחָד עֶשֶׂר, בַּעֲזַרְתִּי שְׂדֵי. וּמִנֵּין פְּרָקִים שְׁלֹסְפֵר זֶה, שְׁנַיִם וְשָׁשִׁים: הַלְכוֹת נִזְקֵי מְמוֹן, אַרְבָּעָה עֶשֶׂר פְּרָקִים; הַלְכוֹת גְּנֵבָה, תִּשְׁעָה פְּרָקִים; הַלְכוֹת גְּזֻלָּה וְאַבְדָּה, שְׁמוֹנֶה עֶשֶׂר פְּרָקִים; הַלְכוֹת חוֹבֵל וּמִזִּיק, שְׁמוֹנֶה פְּרָקִים; הַלְכוֹת רוֹצֵחַ וְשִׁמְיֵרַת נֶפֶשׁ, שְׁלוֹשָׁה עֶשֶׂר פְּרָקִים.